

TÜRK FİZYOLOJİK BİLİMLER DERNEĞİ

ETİK KURUL YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ, KAPSAM, DAYANAK VE TANIMLAR

Amaç

Madde 1 – (1) Bu Yönergenin amacı, Türk Fizyolojik Bilimler Derneği (TFBD) bünyesinde kurulan Etik Kurulun kuruluşunu, görevlerini ve çalışma esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (1) Bu Yönerge, TFBD üyelerince gerçekleştirilen her türlü bilimsel araştırma ve etkinliği, dernek künyesiyle yayınlanmak üzere hazırlanan tüm çalışmaları, eğitim-öğretim, hizmet ve toplumsal sorumluluk faaliyetlerini, üyelerin çalıştığı akademik ve idari birimlerin kendi içinde ya da birbirleri ile olan ilişkileri kapsar.

(2) Üyelerin çalıştığı akademik ve idari birimlerde yapılan klinik araştırmalar ve hayvan deneylerine ilişkin çalışmalara da, bu konudaki özel düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, bu Yönerge hükümleri uygulanır.

Dayanak

Madde 3 – (1) Bu Yönerge, TFBD tüzüğüne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 – (1) Bu Yönergede yer verilen terimlerden;

- Dernek: TFBD'yi,
- Yönetim Kurulu: Dernek Yönetim Kurulu'nu,
- Etik Kurul: Dernek Etik Kurulu'nu,
- Birim: Dernek üyelerinin çalıştığı tüm akademik ve idari birimleri,
- Başkan: Etik Kurul başkanını,
- Üye: Etik Kurul üyesini,
- Sekreteryaya: Dernek Etik Kurul Sekreteryasını

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

ETİK KURUL, GÖREV VE YETKİLERİ

Etik Kurulun Amacı

Madde 5 – (1) Etik Kurulun amacı, Dernek üyeleri tarafından gerçekleştirilen araştırma, yayın, eğitim-öğretim, toplumsal sorumluluk ve hizmet faaliyetlerinde etik ilkelere uyumun sağlanması ve etik açıdan problemli uygulamaların değerlendirilmesidir.

Etik Kurulun Oluşumu

Madde 6 – (1) Etik Kurul, Dernek Yönetim Kurulu tarafından seçilen toplam dokuz üyeden oluşur.

(2) Etik Kurul üyelerinin en fazla 2'si dernek yönetim kurulu ya da denetleme kurulu üyeleri arasından, kalan 5 ya da 6'sı TFBD üyeleri arasından seçilir. Geri kalan iki kişiden biri etik uzmanı veya hukukçu, diğeri TFBD üyesi lisansüstü, doktora veya uzmanlık öğrencileri arasından seçilebilir.

(3) Yönetim kurulu tarafından ayrıca toplam üç yedek üye seçilir.

Üyelerin Görev Süreleri

Madde 7 – (1) Etik Kurul Üyelerinin görev süresi üç yıldır. Bu Yönergenin geçici 1 inci maddesi hükmü saklı kalmak kaydıyla, Kurul üyelerinin üçte biri her yıl yenilenir. Yenilenme sırasında bu Yönergenin 6 ncı maddesindeki esaslar dikkate alınır.

(2) TFBD-YK, gerekli hallerde (seçim sonrası, istifa vb.), TFBD üyeleri arasından görevlendirme yapabilir.

(3) Görev süresi dolan üye, iki dönem daha seçilebilir. Görev süresi dolmadan boşalan üyelik görevini, yerine geçtiği kişinin süresini tamamlamak üzere seçilen yedek üye üstlenir.

Üyeliği Sona Erdiren Haller

Madde 8 – (1) Etik Kurul Üyelerinin süreleri dolmadan, herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez.

(2) Etik Kurul üyeliği yalnızca şu hallerde sona erer:

- a) Görev süresinin tamamlanması,
- b) Yazılı istifa beyanı,
- c) Yurt dışı görevi, sağlık sorunu gibi gerekçelerle kesintisiz bir şekilde altı ayı aşan bir süreyle Etik Kurul toplantılarına katılmayacağına anlaşılması,
- ç) Mazeretsiz olarak üç toplantıya katılmama,
- d) Etik kurallara aykırı davranıldığına sabit olması.
- e) Etik Kurul Yönergesinin 7 inci maddesindeki esasların geçerli olması.

Etik Kurulun Yapısı

Madde 9 – (1) Etik Kurul ilk toplantısını en kıdemli dernek üyesinin başkanlığında yapar ve üyeleri arasından üç yıllık süre için bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bir yazman seçer. Etik Kurul başkanlığı görevi sadece bir dönem yürütülebilir.

(2) Başkanın yokluğunda, başkan yardımcısı Etik Kurula başkanlık eder. Herhangi bir nedenle üye sıfatını kaybeden başkanın görevini, yeni başkanın seçileceği ilk Kurul toplantısına kadar başkan yardımcısı yürütür. Bu suretle göreve gelen başkan selefinin görev süresini tamamlar.

Etik Kurul Sekreteryası

Madde 10 – (1) Etik Kurulun sekreteryası hizmetlerini yerine getirmek üzere gerekli personel, mekan, araç ve gereç ihtiyacı Dernek tarafından karşılanır.

Alt Etik Kurullar

Madde 11 – (1) Gerekli görmesi halinde Etik Kurul, akademik araştırma ve yayın, eğitim-öğretim, mesleki ilişkiler ve çevre gibi konularda faaliyet göstermek üzere alt etik kurullar oluşturulmasına karar verebilir.

(2) Alt etik kurulların kuruluş, işleyiş ve uygulamaları, bu Yönerge esas alınarak hazırlanacak diğer yönergelere göre yürütülür.

Uzman ve Komisyonlar

Madde 12 – (1) Gerekli görmesi halinde Etik Kurul, bağımsız uzman görüşlerinden yararlanabileceği gibi, uzmanlardan oluşan komisyonlar da kurabilir. Görüşüne başvuru uzmanlar ya da oluşturulan komisyon, ilgili dosya hakkında hazırladıkları raporu öngörülen sürede

Etik

Kurula

sunar.

Etik Kurulun Görev ve Yetkileri

Madde 13 – (1) Etik Kurul, işbu Yönergenin uygulanmasını sağlamaya yönelik olarak her türlü çalışmayı yürütmekle görevli olup, bu amaçla her türlü kararı alma hak ve yetkisine de sahiptir.

(2) Bu çerçevede etik eğitimi, olgu inceleme (bildirime dayalı) ve kurumsal politikaların belirlenmesi şeklinde üç ana başlıkta toplanabilen Etik Kurulun başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Etik değerlerin ön plana çıkarılması, etik bilincin artırılması ve etik yaşam kültürünün kurumsallaşması için eğitici faaliyetler düzenlemek, rehberler yayınlamak
- b) Etik ilkeler konusunda Dernek üyelerini bilgilendirmek, etik konusuyla ilgili bilimsel araştırma ve yayın yapılmasını teşvik etmek.
- c) Yönerge kapsamına giren her türlü etik sorunun tanımlanması ve çözümüne yönelik çalışmalar yapmak veya yaptırmak, karar almak, görüş bildirmek.
- ç) Etik kurallara aykırılığa yönelik somut iddiaları incelemek ve bir sonuca bağlamak.
- d) Somut olayların incelenmesi için komisyonlar kurmak, uzman görüşüne başvurmak.
- e) Alt etik kurulların kurulmasına karar vermek, kurulacak alt etik kurulların çalışma alanlarını belirlemek, bu kurullarda görev alacak kişilere yönelik gerekli eğitim desteğini vermek.
- f) Alt etik kurullar arasında eşgüdümü sağlamak, gerektiğinde hakemlik yapmak.
- g) Yıllık raporlar hazırlayarak Dernek Yönetim Kurulu'na sunmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURULA BAŞVURU VE İNCELEME

Başvuru Konusu ve Şekli

Madde 14 – (1) Yönerge kapsamında, Sekreteryaya aracılığıyla Etik Kurula yapılacak başvurular yazılı olabileceği gibi, tutanağa geçirilmek suretiyle sözlü veya elektronik imzalı olarak da gerçekleştirilebilir. Başvuranın kimlik bilgileri Etik Kurul üyeleri dışında gizli tutulur.

(2) Etik ilkelere aykırılık iddiasına konu olan bir davranış nedeniyle başlatılan bir yargılama veya yürütülen bir disiplin soruşturması, Etik Kurulun inceleme ve karar verme yetkisini ortadan kaldırmaz. Bununla birlikte Etik Kurul yapacağı incelemeyi, yargılama veya soruşturmanın sonuçlanmasına kadar erteleyebilir.

(3) Daha önce Etik Kurul tarafından incelenip karara bağlanmış bir başvuru konusunda yeni kanıtlar gösterilmedikçe bir daha başvuru ve inceleme yapılamaz.

Başvuru Usulü

Madde 15 – (1) Başvuru dilekçesinde, başvuruyu yapan kişinin adı, soyadı, yerleşim yeri, iş adresi, -varsa- diğer iletişim bilgileri ve T.C. kimlik numarası ile imzası bulunur. Anılan bilgileri içermeyen, sahte kimlik bilgileri ile yapılan başvurular incelenmeye alınmaz.

(2) Dilekçenin okunaklı ve anlaşılır olması yeterlidir. Başvurunun Etik Kurul kayıtlarına geçtiği tarih, başvuru tarihi olarak kabul edilir.

(3) Dilekçede, etik ilkeye aykırı davranış iddiasına ilişkin bilgiler açık ve ayrıntılı olarak belirtilir; iddia, kişi, zaman ve yer belirtilerek somutlaştırılır. Elde bulundurulmuş her türlü belge dilekçeye eklenir; tanık ve diğer delillere işaret edilir.

Başvuruların Kabulü ve İncelenmesi

Madde 16 – (1) Başkan yapılan tüm başvuruları, değerlendirilmek üzere Etik Kurulun yapacağı ilk toplantının gündemine alır. Birimler de, somut bazı olayların değerlendirilmesi için Etik Kurula dosya gönderebilir.

(2) Yapılan başvuruların usul bakımından kabulü ve değerlendirmeye alınması yetkisi münhasıran Etik Kurula aittir. Usulüne uygun olmadığı için incelemeye alınmayan başvurular, mümkün olduğu takdirde başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir.

(3) Etik Kurul incelemesini en geç üç ay içerisinde tamamlar ve son raporunu hazırlar. Bu süre, başvurunun kayda alındığı tarihte başlar. Gerek görülmesi halinde Etik Kurul bu süreyi bir defaya mahsus olmak üzere üç aya kadar uzatabileceği gibi, bazı başvuruların incelenmesini üç ay süreyle erteleyebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM KURULUN ÇALIŞMA DÜZENİ

Raportöre Tevdi

Madde 17 – (1) Etik Kurul, hakkında inceleme kararı verdiği her dosya için üyeler arasından bir raportör görevlendirir.

(2) Belirli bir dosyanın etik açıdan incelenmesiyle görevlendirilen raportör, gerekçelerini yazılı olarak bildirmek suretiyle bu görevden çekilebilir.

(3) Raportör, Sekreteryaya aracılığıyla Dernek üyelerinden dosyayla ilgili doğrudan yazılı bilgi alabilir. Bu bilgi ve belgeler Etik Kurul inceleme dosyasında saklanır.

(4) Raportör, bir ay içerisinde incelemesini tamamlayarak, yorum ve önerisini de içeren yazılı raporunu Etik Kurula sunar.

Dosya Üzerinden İnceleme

Madde 18 – (1) Kurul ilke olarak tüm değerlendirmelerini dosya üzerinden yapar. Bununla birlikte ihtiyaç duyduğunda ilgili kişilerden yazılı ya da sözlü bilgi alabilir. Etik ihlali gerekçesine dayalı olarak hakkında başvuruda bulunulan kişiye, yazılı olarak konuyla ilgili açıklama yapma hakkı tanınır. Açıklama hakkının kendisine bildirildiği tarihten itibaren iki hafta içinde geçerli bir mazereti olmaksızın yanıt vermeyen kişi, açıklama hakkından feragat etmiş sayılır. Bu durumda Etik Kurul mevcut bilgi ve belgelere dayalı olarak değerlendirme yapar.

(2) Etik Kurul ayrıca gerekli gördüğü durumlarda ilgili kişileri toplantıda dinlemek üzere davet de edebilir. Kişilerin bu daveti kabul etmesi durumunda yapılan oturumda yalnız davetlilere yönelik sorular sorulur ve yanıtlar kaydedilir.

(3) Etik Kurul, faaliyetinde tamamen bağımsız olup, yapılan başvuruları yalnızca etik ilkelere uygunluk açısından inceler ve karara bağlar.

Toplantı ve Karar Alma Usulü

Madde 19 – (1) Etik Kurul, başvuru ya da gündem olmadığında yılda en az bir defa ulusal kongre kapsamında toplanır. Kurul, gündem olduğunda, başkanın çağrısı ile toplanabilir.

(2) Üyeler, kendilerinin bir biçimde ilgili buldukları gündem maddelerine ilişkin görüşmelere katılamaz ve oy kullanmazlar.

(3) Toplantı kapalı usulde yapılır. Üyeler, inceleme konusu dosyaların içeriğini Kurul toplantısı dışında başkaları ile tartışamaz ve dosyaların içeriği hakkında bilgi veremez.

(4) Kararlar üye tam sayısının üçte ikisinin aynı yöndeki oyu ile alınır. Oylamada hiç bir üye çekimser oy kullanamaz.

(5) Alınan karar gerekçeleri ile birlikte yazılarak, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır. Karşı oy kullanan üyeler, yazılı muhalefet gerekçelerini karara ekleyebilirler.

Kararlar Üzerine Yapılacak İşlem

Madde 20 – (1) Etik Kurul’un kararları tespit niteliğindedir. Kararlar hakkında her türlü açıklama Dernek Yönetimi tarafından yapılır.

Gizlilik ve Saklama

Madde 21 – (1) Etik Kurulda yapılan tüm incelemelerde gizlilik esastır. Kurula sunulan dosyalardaki belgelerin gizliliğinin ve güvenliğinin korunmasından Sekreteryaya sorumludur.

(2) Etik Kurulun inceleme dosyası, içindeki tüm belgeler ve yazışma örnekleri ile birlikte süresiz saklanır.

Yazışmalar

Madde 22 – (1) Etik Kurul inceleme ve değerlendirmeleri sırasında başka kurum ve kuruluşlarla yapması gereken tüm yazışmaları, doğrudan Sekreteryaya aracılığıyla yapar.

BEŞİNCİ BÖLÜM SON HÜKÜMLER

Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 23 – (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde; ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 24 – (1) TFBD Yönetim Kurulu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25 – (1) Bu Yönerge, Dernek Başkanı tarafından yürütülür.

Geçici Madde 1 – (1) Yönetim Kurulu tarafından seçilen Etik Kurul kurucu üyelerinden üçünün görevi iki yıl sonra, üçünün görevi üç yıl sonra ve üçünün görevi ise dört yıl sonra sona erer ve görevi sona eren üyelerin yerine Yönetim Kurulu’nca seçilen yeni üyeler Dernek Başkanı tarafından görevlendirilir. Görevi sona erecek üyelerin belirlenmesi ve bu üyeler yerine yapılacak seçimde, işbu Yönergenin 6 ve 7nci maddelerinde öngörülen esaslara uyulur.